

Олександра Кари; «Фрагмент первозданності» Сергія Костова; «Молитва» Валерія Левенцова; «Ніч» Павла Македонського; «Болгарське весілля» Михайла Пейкова; «Бессарабський натюрморт» Галини Сапунжі; «Виноградна мадонна» Тамари Ткач; «Україночка» Миколи Федяєва; «Моя Бессарабія» Лариси Чакір-Узун; «Народження нової зірки» Івана Шишмана та ін. Завершують видання лаконічні біографи усіх членів ІМО НСХ України.

Впадає в око, що деякі праці нагадують ремінісценції геніального українського художника-самоука Никифора Дровняка (1895-1968), якому належить індивідуальний стиль з ознаками «недільного настрою». Окремі вміщені твори – це буквально ілюстрації до славнозвісних «Ідилій» Петка Тодорова (1876-1916), якому судилося вписати чимало вагомих сторінок в історію болгарсько-українських взаємодій, завдяки співпраці з Іваном Франком, Володимиром Гнатюком, Ользі Кобилянською...

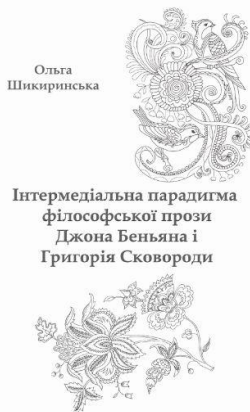
Рецензоване видання збагатить кожного, хто останнім часом поповнив свою бібліотечку краєзнавчою літературою («Вони змінили історію. 125 вихідців із Південної Бессарабії» (2019); «Культурний простір бессарабських болгар» (2018); документи та матеріали до історії болгар, греків, молдаван Південної Бессарабії тощо.

А недоліки? Ні, радше про побажання. Шкода, що альбом має тільки цупку обкладинку, бо тут пасувала би тверда... У наступному перевиданні можна б ширше закрити мову про типологічні особливості й відмінності в творчості бодай найбільш вагомих митців, які репрезентують край, що пахне хлібом і вином...

Рецензія на монографію Ольги Шикиринської
«Інтермедіальна парадигма філософської прози Д. Беньяна і Г. Сковороди»
(Ізмаїл: Ірбіс, 204 с.)

Галина Олейнікова

к. філол. н., доц., завкафедри англійської філології
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Проблема інтермедіальності набуває в останні роки рекордної популярності в літературознавстві, цілком виправдовуючи твердження 2007 року італійської дослідниці Маддалени Пунці про перехід від «епохи Гутенберга» до «епохи інтермедіальності». І хоча вивчення інтермедіальності широко представлене в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних учених, воно й надалі потребує свого теоретико-прикладного втілення в конкретних площинах творчості письменників.

Постаті, обрані для дослідження, є однією із сильних сторін монографії О. Шикиринської. Якщо творчість Г. Сковороди загальновідома в Україні, то фігура англійського письменника Джона Беньяна (Баньяна), якого на батьківщині називали Шекспіром серед проповідників, маловідома, а твори ще не перекладені українською. Тому теза автора, що «творчість протестантського проповідника XVII ст. була маловідомою в СРСР, у дореволюційний час доробок українського митця потребував загального наукового опису в різних напрямках, адже був малодоступний...» (с. 15-16), цілком відповідає теперішній ситуації в Україні. Цей факт робить дослідження необхідним і цінним внеском у міжлітературний процес, відкриваючи шлях подальшим дослідженням рецепції творчості Д. Беньяна в Україні.

На сьогодні твори Д. Беньяна перекладені більш ніж двомастами мовами світу, у Росії переклад його роману з'явився ще в 1782 році. Тому дисертантка в подальшому може зайнятися перекладом творів Д. Беньяна українською мовою, ліквідуючи цю лакуну

в українському літературознавстві.

Доволі влучно і в темпоральному плані підібрано об'єкт дослідження, оскільки саме бароко тяжіло до синтезу мистецтв, йому притаманні поліфонічність, діалогічність, що робить цю епоху привабливою для розгляду з позиції інтермедіальних парадигм, на чому неодноразово акцентує авторка. Важливим є і той факт, що традиційно більше уваги приділялось у літературознавстві аналізу твору Д. Беньяна «Шлях паломника», натомість О. Шикиринська проаналізувала майже всі його твори, навіть його духовну автобіографію «Милосердя, що приходить на голову грішника» (1666), яку авторці слід було внести в об'єкт дослідження, адже вона неодноразово до неї звертається.

З огляду на це є всі підстави вважати монографію актуальною, своєчасною і корисною. У книзі представлена ґрунтовна теоретична основа: праці з порівняльного літературознавства, дослідження вітчизняних учених з давньоукраїнської літератури, теорії літератури, зарубіжних фахівців з давньої англійської літератури, українських теоретиків у галузі міждисциплінарних досліджень і зарубіжних з теорії інтермедіальності.

Поставлені завдання, об'єкт і предмет студії зумовили чітке структурування монографії, яка містить три розділи.

У першому розділі «Теоретичні аспекти вивчення творчості Д. Беньяна і Г. Сковороди» авторка обґрунтовує доцільність зіставлення творчості письменників, тим самим надаючи роботі концептуальної спрямованості. Вона цілком слушно стверджує, що порівняння їхнього доробку «дозволить з'ясувати збіги й розбіжності в естетико-філософській моделі світу обох митців; концепція ідеальної особистості у творчості Д. Беньяна і Сковороди стала унікальним явищем і для англійської, і для української літератури; кожний з аналізованих авторів завершує у національній літературі своєї країни духовні пошуки барокової доби» (с. 17).

У підрозділі 1.2 «Естетико-філософські погляди Д. Беньяна і Г. Сковороди в контексті духовних пошуків англійської та української літератури XVII-XVIII ст.» окреслено місце митців у культурно-історичному процесі тогочасної Англії й України. Розгляд філософської прози як художнього феномену риторичної епохи в підрозділі 1.3 дозволило Ользі Борисівні дійти висновку, що «спадщина Д. Беньяна і Г. Сковороди відноситься до різновиду філософсько-релігійної прози» (с. 17), зосереджуючись згодом на специфіці функціонування філософської релігійної прози.

У другому розділі «Інтермедіальні студії в контексті методологічних засад порівняльного літературознавства» дослідниця розкриває теоретико-методологічні засади дослідження інтермедіальності, обґрунтовує виникнення передумов цього явища, а згодом терміна. Треба віддати належне авторці, у підрозділі 2.1 «Міждисциплінарні праці в історичному розвої» подано глибокий і ретельний аналіз передумов появи інтермедіальності як явища, увага приділена розкриттю класифікацій і сучасних поглядів на інтермедіальність, зокрема, О. Шикиринська зупиняється детально на поглядах класиків інтермедіальної теорії, серед яких Ааге Хансен-Льове, Єнс Шрьотер, Вернер Вульф, Стівен Пол Шер.

Безперечною перевагою третього розділу «Міжвидова інтерполяція часово-просторових мистецьких кодів у прозі Д. Беньяна та Г. Сковороди: Театр – Музика – Танок» є переклади О. Шикиринської уривків з текстів Д. Беньяна українською мовою, які, до речі, варто було подати разом з мовою оригіналу і, взагалі, зазначити авторство. Натомість наведене в тексті посилання відсилає до англійських текстів у списку використаних джерел (посилання 248). Постійне звернення дослідниці до текстів українського й англійського письменників ефективно допомагає проілюструвати театральний характер прози митців, розкрити музикалізацію художнього дискурсу Д. Беньяна і Г. Сковороди, а також надає чітке уявлення про функціонування у їхній творчості хореографічних лексем.

Найбільш цікавими і новаторськими за науковими спостереженнями вважаємо

третій і четвертий розділи книги: «Міжвидова інтерполяція часопросторових мистецьких кодів у прозі Д. Беньяна та Г. Сковороди: Театр – Музика – Танок» та «Просторово-зорові літературно-мистецькі взаємодії у творчості Д. Беньяна і Г. Сковороди: Архітектура – Живопис – Емблема». Вони розкриті в контексті естетичної рефлексії над культурними універсаліями «світ як театр», «світ як музичний інструмент», «життя як сон», «двійництво» (Розділ III) та «світ як храм», «людина як храм», «людина як місто», «духовна мандрівка», «temento mori» (Розділ IV). Приємно, що книга вийде напередодні 300-річчя з дня народження Г. Сковороди, святкування якого розглядається як справа національного значення.

Рецензія на монографію Леслави Кореновської

«Грані таланту семи»

(Lesława Korenowska Грані таланту семи. Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków. 2021. 147 s.)

Надія Сподарець

*д. філол. н, завкафедри української та зарубіжної літератури
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»*

Леслава Кореновська – знаний дослідник слов'янських літератур. Її книга «Грані таланту семи» долучає нас до фахової аналітичної роботи, як у царині авторських художніх світів сучасних українських письменників, так і у моделюванні парадигм літпроцесу України кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Літературна свідомість письменників перехідної культурної ситуації порубіжжя характеризується інтинсивністю пошуків індивідуально-творчої та національно-культурної ідентичності. Саме висока філологічна культура Леслави Кореновської в цій різновекторності літературних практик дозволила зробити концептуально осмислений вибір об'єктів літературознавчої аналітики, розгорнути методологічно актуальний дослідницький дискурс.

У передмові до монографії Леслава Кореновська зазначила намір сформуванню уявлення читачів про сучасну українську літературу на підставі саме особистісного досвіду прочитання творів письменників та спілкування з ними. Дослідниця наголошує, що ці автори ще не вийшли на перші шпальти, але «володіють даром мудрого, чистого та художньо досконалого слова». Мова йде про творчий доробок Світлани Антонишин, Євгенії Божик, Ольги Яворської, Надії Ковалик, Юрія Ковалю, Володимира Бондаренка, Петра Сороки як «калейдоскоп жанрового різноманіття, яке експлікує оригінальними творчими стилями, сугестивністю вербальної тканини, яскравістю художніх засобів та гострою актуальністю насущних проблем» (с. 3). Згодна з Леславою Кореновською, що «творчість названих авторів цілком охоплює сучасний літературний процес» (с. 4).

Системному аналізу творчості кожного із зазначених письменників в роботі передую короткий огляд історіографії сучасної української літератури, у контексті якого методологічно вмотивовано Леслава Кореновська розгортає і свою типологічну характеристику стану літературного порубіжжя.

Вочевидь, що дослідниця зорієнтована на постструктуралістську оціночну опцію сучасних творів та літературного процесу взагалі, що позначено виходом за межі текстоцентричної аналітики з урахуванням широкого поля контекстів творчості українських письменників.

Леслава Кореновська переконлива у визначенні екстралітературних факторів, а саме – політичних та економічних змін в Україні 90-900-х років, які вплинули на формування нових аксіологічних парадигм українських письменників. Дослідниця звертає увагу на багатовекторність їх концептуального та поетикального пошуку і відповідну